

Iz pedagoške teorije i prakse

UDK: 37.091.3 [3 + 5]: 37.016:908 (497.522)

Stručni rad

Margareta Balun Derganc i Zdenko Braičić

Prošlost zavičaja u nastavi Prirode i društva: primjer Hrvatskog zagorja

Sažetak

Nastava povijesti u ranoj školskoj dobi treba biti usmjerena na prošlost obitelji i djetetova zavičaja. U ovom je radu problematika spoznavanja sadržaja o prošlosti zavičaja u nastavi Prirode i društva istražena na primjeru Hrvatskog zagorja. U tu je svrhu među učiteljima razredne nastave provedeno empirijsko istraživanje. Rezultati su ukazali na metode i tehnike koji se koriste u spoznavanju zavičajne povijesti, a naročito na ulogu izvanučioničke nastave. Utvrđeno je da u nastavi dominiraju verbalne metode rada poput razgovora s učenicima, usmenog izlaganja, pričanja legendi i sl. U okviru izvanučioničke nastave učenici najčešće posjete Muzej krapinskih neandertalaca, Muzej seljačkih buna, Muzej „Staro Selo“, spomenike Matiji Gupcu i hrvatskoj himni itd. Od značajnih osoba iz prošlosti Hrvatskog zagorja učitelji najviše pažnje posvećuju Matiji Gupcu, Antunu Mihanoviću i Ljudevitu Gaju.

Ključne riječi: Hrvatsko zagorje, izvanučionička nastava, metode poučavanja, Priroda i društvo, zavičajna povijest, znamenite osobe

Uvod

Iako se povijest sustavno poučava od petog razreda osnovne škole, određeni se povijesni sadržaji spoznaju i u nižim razredima u nastavi Prirode i društva. U literaturi je moguće pronaći niz argumenata koji se afirmativno odnose prema učenju povijesti u mlađoj školskoj dobi iako ima i protivnika njezina ranog učenja. Kako navodi von Reeken (2011), jedno od ograničenja za rano učenje povijesti vezano je uz kognitivni razvoj djeteta. Prema Piagetu povijesno se mišljenje razvija sporije te je u tom pogledu potrebna određena razina formalnih operacija koje se pojavljuju kasnije. Formalne se operacije javljaju oko 12. godine pa djeca najranije u toj dobi posjeduju sposobnosti apstrakcije nužne za istinsko razumijevanje povijesti (Rendić-Miočević, 2000; Reeken, 2011). Daljnje ograničenje odnosi se na deficit zornosti. Za razliku od spoznavanja prirodoslovlja (npr. kada učenici trebaju upoznati neku biljku), prošlost se ne može neposredno promatrati, dodirnuti ili opipati. Prošlost nam je dostupna putem tragova koje je ostavila za sobom. Za nastavu povijesti općenito su važni pisani izvori, a to je ograničavajući čimbenik njezina upoznavanja u mlađoj dobi u kojoj su čitalačke sposobnosti učenika još nedovoljno razvijene (Reeken, 2011). S druge strane, postoje razlozi iz kojih bi učenicima rane školske dobi trebalo omogućiti susret s poviješću. Primjerice, kod djece se rano javlja interes za prošlost: ona postavljaju pitanja o tome kako je svijet izgledao nekad, kako su se igrali njihovi roditelji, bake i djedovi i sl. Povijest je često integrirana u dječju igru, npr. igre kauboja, vitezova. Općenito, dječ-

ja je svakodnevnica prožeta poviješću jer sve što nas okružuje ima svoju prošlost. I ulice kojima se djeca kreću nose imena znamenitih povijesnih osoba (Reeken, 2011).

O kojim bi povijesnim temama trebalo poučavati učenike u nastavi Prirode i društva? Nastava povijesti u ranoj školskoj dobi treba biti usmjerena na zadovoljavanje interesa djece i na njihova osobna iskustva (Reeken, 2011). Polazište u izučavanju povijesti jesu obitelj i zavičajna povijest (Rendić-Miočević, 2000). Prema Kurikulumu za nastavni predmet Priroda i društvo iz 2019. godine, u prvom razredu učenici sudjeluju u obilježavanju događaja, praznika i blagdana. U drugom razredu upoznaju povijesnu i kulturnu baštinu mjesta u kojem žive. Učenici u trećem razredu upoznaju kulturno-povijesne spomenike u zavičaju, te značajne događaje i osobe iz prošlosti zavičaja. Upravo je u trećem razredu moguće pronaći najviše sadržaja koji se odnose na zavičajnu povijest, dok se u četvrtom razredu učenici susreću s nacionalnom poviješću (MZO, 2019).

Sadržaje o prošlosti zavičaja ne treba niti shvatiti kao učenje povijesti, već kao dopunu znanja o zavičaju (Čuržik, 2001). To znači da se povijest zavičaja ne upoznaje sustavno, već se razmatraju samo najkarakterističniji povijesni događaji. „Na odabranim povijesnim slikama iz prošlosti zavičaja, na važnim događajima, o životu i djelima znamenitih osoba učenici će upoznati i shvatiti kakav je bio život ljudi u proteklim stoljećima“ (Čuržik, 2001, str. 13). Iako metodičari ističu da je u trećem razredu potrebno obraditi samo bližu prošlost zavičaja (npr. događaje koji su se zbili u protekla 3-4 stoljeća), u krajevima koji su bogati povijesnim materija-

lom iz ranijih razdoblja opravdano je obraditi i događaje iz dalje prošlosti (Pletenac, 1991). Učenici trebaju upamtiti svega dvije do tri značajne godine iz zavičajne prošlosti (MZOŠ, 2006).

Učenje povijesti na početku školovanja ne smije se opteretiti povijesnim činjenicama, već u središte interesa treba staviti doživljaj prošlosti te načine njezina upoznavanja (Matas, 1999; Reeken, 2011). Preporučuju se sljedeći postupci i metode spoznavanja zavičajne povijesti koji su ponešto drukčiji od onih u višim razredima (Reeken, 2011):

- razgovori (intervjui) sa starijim osobama (npr. s djedovima i bakama o njihovu djetinjstvu)

- potraga za tragovima prošlosti u zavičaju (planske šetnje naseljem radi promatranja starih građevina, crkava, spomenika ...)

- proučavanje starih slika, fotografija i drugih likovnih izričaja (npr. stare obiteljske fotografije, usporedba izgleda mjesta stanovanja danas i na starim razglednicama ...)

- proučavanje starih predmeta (npr. predmeta sa sajмова, tavana ili muzeja; replike starih predmeta, npr. Vučedolska golubica, kovani rimski novac ...)

- posjeti zavičajnim muzejima

- praktični radovi (npr. mljevenje žita pomoću kamenja, priprema tradicionalnih jela, izgradnja utvrde ili dvorca od stiropora ili u pješčaniku, ...)

- igre uloga (npr. igrokaz u srednjovjekovnim kostimima)

- rad na projektima (npr. što su jeli naši stari, stari obrti)

- nastavni razgovori.

Metodologija

Cilj i zadaci istraživanja

Cilj je rada na primjeru Hrvatskog zagorja istražiti spoznavanje sadržaja o prošlosti zavičaja u nastavi Prirode i društva. Pritom su se nametnuli sljedeći istraživački zadaci:

- istražiti zastupljenost metoda i tehnika spoznavanja zavičajne povijesti u nastavi Prirode i društva

- utvrditi značajne osobe iz prošlosti Hrvatskog zagorja koje učenici upoznaju u zavičajnoj nastavi Prirode i društva

- istražiti spoznavanje sadržaja o prošlosti Hrvatskog zagorja izvanučioničkom nastavom Prirode i društva.

Hrvatsko zagorje jedna je od tradicijskih hrvatskih regija. Iako granice ove regije nisu čvrsto definirane, Hrvatskim se zagorjem najčešće smatra kraj kojeg na zapadu omeđuje rijeka Sutla, na sjeveru gore Ivanščica i Strahinjčica, a na jugu Medvednica i rijeka Sava. Ponekad se u Hrvatsko zagorje uključuje i dio porječja Bednje na sjeveru (Klemenčić, 2017).

Ispitanici, instrument i obrada podataka

U istraživanju provedenom krajem šk. god. 2020./2021. sudjelovalo je 37 učitelja i učiteljica razredne nastave iz osnovnih škola Krapinsko-zagorske županije. Uzorak je obuhvatio 11,3 % učitelja i učiteljica razredne nastave ove županije (MZO, n.d.). Najviše je ispitanika bilo iz grada Zlatara i općine Bedekovčina, potom brojčano slijede ispitanici iz gradova Krapine i

Pregrade, te općina Gornja Stubica, Petrovsko, itd. 35 ispitanika (94,6 %) bilo je ženskog spola te 2 ispitanika (5,4 %) muškog spola.

Za potrebe istraživanja oblikovan je anketni upitnik koji se sastojao od pet kategorija pitanja. U prvom su dijelu prikupljeni opći podaci o ispitanicima kao što su spol i radni staž. U drugom dijelu ispitanici su ocjenjivali zastupljenost nacionalne i zavičajne povijesti u nastavi. U trećem su dijelu na Likertovoj skali (1 - 4) ispitanici trebali ocijeniti učestalost primjene pojedinih metoda i tehnika u poučavanju sadržaja iz prošlosti zavičaja, dok se četvrti dio odnosio na učestalost spominjanja poznatih osoba iz prošlosti. Posljednja kategorija pitanja odnosila se na spoznavanje sadržaja o prošlosti zavičaja izvanučioničkom nastavom.

Podaci su prikupljeni uz pomoć online anketnog upitnika Google Forms. Ovako prikupljeni podaci obrađeni su u programu za tablične proračune MS Excel. Od mjera deskriptivne statistike korištena je aritmetička sredina.

Tablica 1. Primjena metoda i tehnika poučavanja sadržaja iz prošlosti zavičaja (Hrvatskog zagorja) na nastavi Prirode i društva – frekvencije i postotci

Metode i tehnike poučavanja	1		2		3		4	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Čitanje tekstova o prošlosti zavičaja	-	0,0	14	37,8	21	56,8	2	5,4
Usmeno izlaganje (predavanje) učitelja o prošlosti zavičaja	2	5,4	7	18,9	22	59,5	6	16,2
Razgovor s učenicima o prošlosti zavičaja	-	0,0	2	5,4	27	73	8	21,6
Pričanje zavičajnih legendi	-	0,0	8	21,6	19	51,4	10	27
Izvanučionička nastava na temu prošlosti zavičaja	1	2,7	15	40,6	12	32,4	9	24,3

Rezultati

Učitelji razredne nastave prepoznaju važnost sadržaja o prošlosti zavičaja u nastavi Prirode i društva. Iz njihovih odgovora proizlazi kako se u nastavi više vremena posvećuje zavičajnoj negoli nacionalnoj povijesti. Usto, prepoznajući značaj zavičajne povijesti, čak 84 % ispitanika smatra da bi prošlosti zavičaja trebalo posvetiti još i više pažnje.

Ispitanici su na Likertovoj skali procjenjivali učestalost korištenja metoda i tehnika u poučavanju sadržaja iz prošlosti zavičaja u nastavi Prirode i društva (tablica 1). Rezultati istraživanja pokazuju kako preko 70 % ispitanika često ili vrlo često u nastavi koristi metodu razgovora (94,6 %), pripovijedanje zavičajnih legendi (78,4 %) te metodu usmenog izlaganja (75,7 %). S druge strane, više od 40 % ispitanika u spoznavanju sadržaja o prošlosti zavičaja nikada ili rijetko primjenjuju igrokaze (75,7 %), virtualne šetnje povijesnim lokalitetima (45,9 %), izvanučioničku nastavu (43,3 %) te metodu praktičnih radova (43,2 %). Vidljivo je da u nastavi prevladavaju verbalne metode i tehnike rada.

Rad učenika na projektu o prošlosti zavičaja	1	2,7	12	32,4	20	54,1	4	10,8
Igrokaz vezan uz prošlost zavičaja	11	29,7	17	46	8	21,6	1	2,7
Praktični radovi učenika (npr. izrada dvorca od stiropora)	3	8,1	13	35,1	18	48,7	3	8,1
Gledanje filmova i videozapisa o prošlosti zavičaja	1	2,7	15	40,5	18	48,7	3	8,1
Virtualne šetnje muzejima i dvorcima korištenjem interneta	2	5,4	15	40,5	14	37,8	6	16,2

1 – nikada, 2 – rijetko, 3 – često, 4 – vrlo često

Rezultati su, nadalje, pokazali da se prosječne ocjene (aritmetičke sredine) metoda i tehnika poučavanja sadržaja o prošlosti zavičaja kreću između 1,97 i 3,16 (tablica 2). Prema prosječnoj ocjeni rangirane su metode i poučavanja poučavanja od 1 do 10, pri čemu rang 1 znači učestaliju primjenu. Kako bi se utvrdila raspršenost odgovora u odnosu na prosječnu ocjenu, izračunate su i vrijednosti standardne devijacije. Proizlazi da učitelji i učiteljice razredne nastave u Hrvatskom zagorju pri poučavanju zavičajne povijesti najučestalije primjenjuju pojedine verbalne metode i tehnike: razgovori o prošlosti zavičaja ($M=3,16$; $SD=,501$), pričanje legenda u vezi zavičajne prošlosti ($M=3,05$; $SD=,705$) te usmeno izlaganje ($M=2,86$; $SD=,751$). Znakovito je da su ispitanici prilično visokom prosječnom ocjenom vrednovali učestalost izvanučioničke nastave ($M=2,78$), ali je upravo ondje najviša raspršenost njihovih odgovora – standardna devijacija iznosi visokih ,854. Naime, kao što se moglo vidjeti u prethodnoj tablici, dok s jedne strane gotovo svaki četvrti

ispitanik smatra kako vrlo često primjenjuje izvanučioničku nastavu u svrhu spoznavanja zavičajne povijesti, istodobno čak njih 43,3 % ovaj oblik nastave nikada ili vrlo rijetko primjenjuje. Najnižim prosječnim ocjenama ispitanici su vrednovali sljedeće metode i tehnike: igrokaze vezane uz prošlost zavičaja ($M=1,97$; $SD=,799$) i praktične radove ($M=2,57$; $SD=,765$). Ove metode rada učitelji rijetko koriste pri poučavanju o prošlosti zavičaja.

Ovako dobivena rang lista metoda i tehnika poučavanja u dobroj mjeri odstupa od Piramide učenja Edgara Dalea (Dale, 1969. prema De Zan, 2005). Učitelji češće koriste pojedine verbalne metode koje imaju manju didaktičku vrijednost, npr. slušanje predavanja, pripovijedanje, razgovor. S druge strane rjeđe su zastupljene metode i tehnike u kojima učenici zauzimaju aktivniju ulogu poput obavljanja praktičnih radova, izvođenja dramatizacija, tj. igrokaza. No, ima i pozitivnih primjera: opaža se tako da su izvanučionička i projektna nastava kod dobrog dijela učitelja dosta zastupljene.

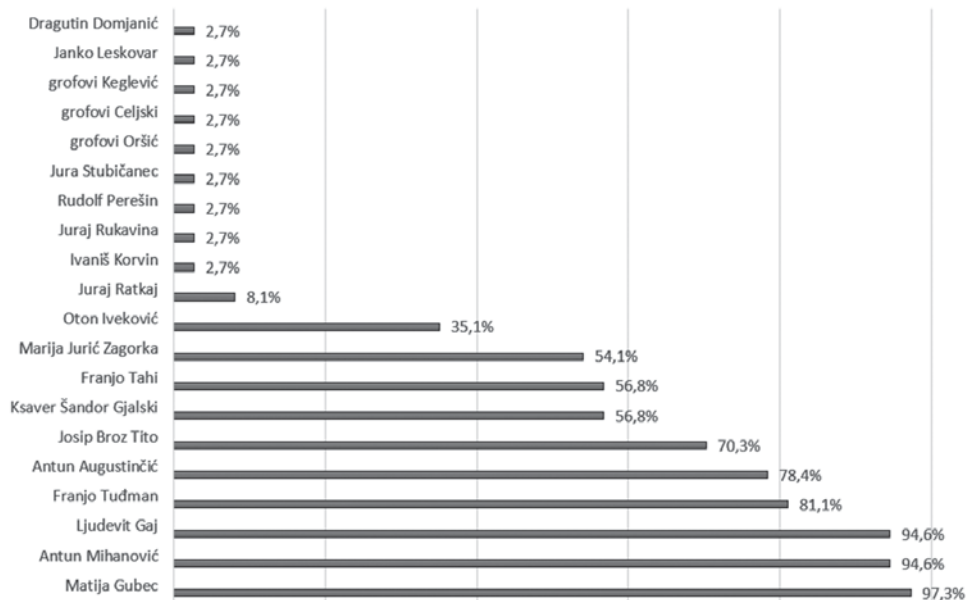
Tablica 2. Rangiranje metoda i tehnika poučavanja sadržaja iz prošlosti zavičaja (Hrvatsko zagorje) u nastavi Prirode i društva prema učestalosti primjene (N=37)

Metode i tehnike poučavanja	Rang	Min.	Max.	M	SD
Razgovor s učenicima o prošlosti zavičaja	1	2	4	3,16	,501
Pričanje zavičajnih legendi	2	2	4	3,05	,705
Usmeno izlaganje (predavanje) učitelja o prošlosti zavičaja	3	1	4	2,86	,751
Izvanučionička nastava na temu prošlosti zavičaja	4	1	4	2,78	,854
Rad učenika na projektu o prošlosti zavičaja	5	1	4	2,73	,693
Čitanje tekstova o prošlosti zavičaja	6	2	4	2,68	,580
Virtualne šetnje muzejima i dvorcima korištenjem interneta	7	1	4	2,65	,824
Gledanje filmova i videozapisa o prošlosti zavičaja	8	1	4	2,62	,681
Praktični radovi učenika	9	1	4	2,57	,765
Igrokaz vezan uz prošlost zavičaja	10	1	4	1,97	,799

N – broj ispitanika, Min. – minimum, Max. – maksimum, M – aritmetička sredina, SD – standardna devijacija uzorka

U nastavku istraživanja ispitanicima je predstavljen popis poznatih osoba iz prošlosti Hrvatskog zagorja (Ilić i Mirošević, 1996) te je njihov zadatak bio označiti osobe iz zavičajne prošlosti koje spominju na nastavi Prirode i društva. Kao što je prikazano na slici 1, učitelji na nastavi najčešće spominju Matiju Gupca, Antuna Mihanovića i Ljudevita Gaja, no vrlo se često spominju i Franju Tuđman, Antun Augustinčić te Josip Broz Tito. Nešto manji dio učite-

lja Hrvatskog zagorja u okviru zavičajne nastave Prirode i društva spominje Ksavera Šandora Đalskog, Franju Tahija, Mariju Jurić Zagorku i Otona Ivekovića. Ostale poznate osobe iz prošlosti Hrvatskog zagorja učitelji uglavnom ne spominju pri spoznavanju zavičajne prošlosti. Valja uočiti kako većina poznatih osoba iz prošlosti Hrvatskog zagorja koje učitelji spominju na nastavi nije samo od zavičajne važnosti, već su i nacionalno prepoznatljive.

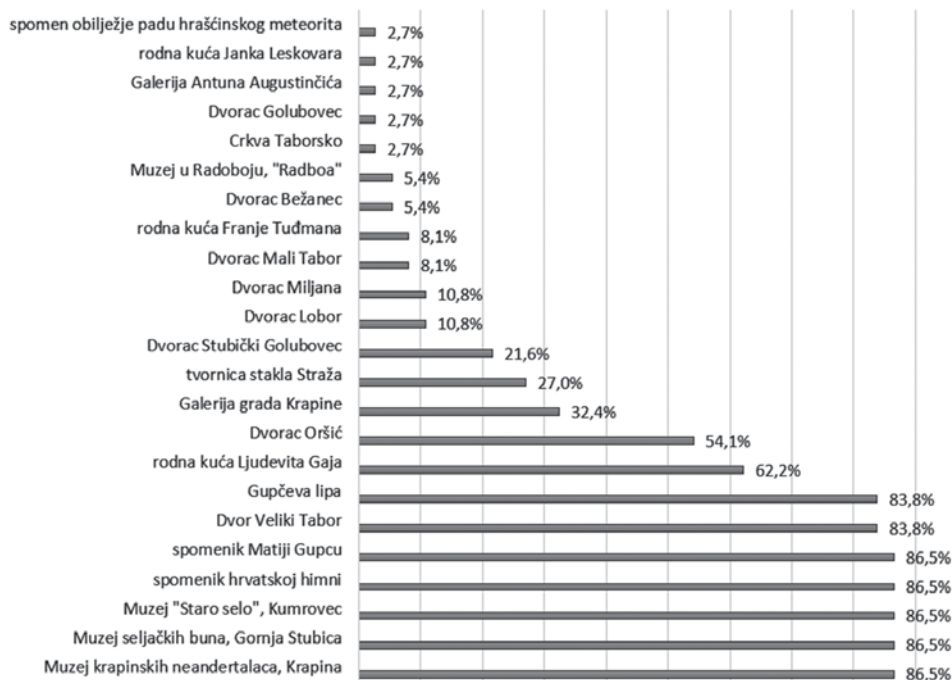

Slika 1. Učestalost spominjanja poznatih osoba iz prošlosti Hrvatskog zagorja u zavičajnoj nastavi Prirode i društva (N=37)

Posljednji niz pitanja u anketnom upitniku odnosio se na spoznavanje sadržaja o prošlosti zavičaja izvanučioničkom nastavom. Od učitelja zaposlenih u školama Hrvatskoga zagorja tražilo se da označe kulturno-povijesne spomenike koje su posjetili s učenicima u posljednjih pet godina (slika 2). Rezultati govore da preko 80 % učitelja ovoga kraja sa svojim učenicima redovito posjećuju Muzej krapinskih neandertalaca u Krapini, Muzej seljačkih buna u Gornjoj Stubici, Muzej "Staro Selo" u Kumrovcu, spomenike hrvatskoj himni i Matiji Gupcu, dvorac Veliki Tabor i Gupčevu lipu. Nešto više od polovice

ispitanika posjetilo je s učenicima rodnu kuću Ljudevita Gaja i dvorac Oršić. Oko trećine ispitanika posjetilo je Galeriju grada Krapine i tvornicu stakla Straža. Ostali kulturno-povijesni spomenici Hrvatskog zagorja rijetko se uključuju u zavičajnu izvanučioničku nastavu.

U okviru izvanučioničke nastave može se organizirati posjet nekom arhivu. Iako u Krapini djeluje državni arhiv (Sabirni arhivski centar Krapina), istraživanjem je utvrđeno kako ga učitelji redovito „zaobilaze“, odnosno za većinu njih ne predstavlja mjesto izvođenja nastave.

Slika 2. Učestalost posjeta učenika kulturno-povijesnim spomenicima Hrvatskog zagorja

Budući da u okviru izvanučioničke nastave učenici katkad imaju samo pasivnu ulogu promatrača, iako je svrsishodnije da aktivno sudjeluju u aktivnostima, sljedećim se pitanjem nastojalo saznati jesu li prilikom posjeta pojedinim muzejima ili dvorcima za učenike bile organizirane radionice i slične aktivnosti. Jedna trećina ispitanika navela je da se pri posjetu često organiziraju radionice za učenike dok preostale dvije trećine smatra da se radionice organiziraju samo ponegdje ili da ih uopće nema. Učitelji razredne nastave koji su na ovo pitanje odgovorili potvrdno naveli su mjesta i nazive radionica koje su bile organizirane prilikom posjeta:

- Muzej krapinskih neandertalaca (npr. istraživanje fosila, izrada lutkica)

- Muzej seljačke bune (prikaz Seljačke bune, radionica heraldike, radionica tradicijskih suvenirira zavičaja, znanstveni piknik)

- Dvor Veliki Tabor (izrada prigodnih likovnih radova, izrada obiteljskog stabla, potraga za Veronikom, procesna drama)

- Muzej „Staro selo“ Kumrovec (izrada cvijeća od papira, izrada predmeta od gline, izložba starinskih svatovskih kolača i običaji)

- dvorac Oršić.

Posljednjim se pitanjem u upitniku nastojalo saznati jesu li učitelji u proteklih pet godina s učenicima posjetili neku kulturno-povijesnu manifestaciju koja se održavala na području Hrvatskog zagorja. Manji dio ispitanika, njih 38 %,

potvrдно je odgovorilo na ovo pitanje dok 62 % ispitanika nije bilo u posjetu nekoj manifestaciji. Učitelji razredne nastave koji su odgovorili potvrдно na ovo pitanje naveli su kulturno-povijesne manifestacije koje su posjetili s učenicima:

- Tjedan kajkavske kulture, Kaj u riječi, pjesmi, slici i plesu
- Tjedan kajkavske kulture: Dječji dan
- obilježavanje 270. obljetnice pada hraščanskog meteorita
  - prikaz Seljačke bune
  - otvaranje krapinskog festivala – korzo – folklorna skupina
  - obilježavanje 80. godišnjice podizanja spomenika Lijepoj našoj
  - Dani kajkavske riječi Zlatar.

Zaključak

Prošlosti zavičaja u nastavi Prirode i društva najviše pažnje posvećeno je u trećem razredu osnovne škole. Učenici pritom istražuju značajne osobe i događaje iz prošlosti, kulturno-povijesne spomenike i dr. Učitelji razredne nastave prepoznaju značaj učenja i poučavanja zavičajne prošlosti u okviru nastave Prirode i društva. U nastavi još uvijek dominiraju verbalne metode rada poput razgovora s učenicima, usmenog izlaganja, pričanja legendi iz prošlosti i slično. Naglasak treba biti na poticanju i usmjeravanju učenika da vlastitom aktivnošću istražuju i otkrivaju prošlost svoga kraja (Kranjčev, 1990). Budući da sve što nas okružuje ima i svoju prošlost, važnu ulogu u spoznavanju prošlosti zavičaja treba imati i izvanučionička nastava. Istražujući prošlost zavičaja, učenici s područja Hrvatskog zagorja najčešće posjete Muzej kra-

pinskih neandertalaca (Krapina), Muzej seljačkih buna (Gornja Stubica), Muzej „Staro Selo“ (Kumrovec), spomenike hrvatskoj himni i Matiji Gupcu, dvorac Veliki Tabor itd. Uz stručna vodstva za učenike se prilikom posjeta ponekad organiziraju i radionice. Prošlost Hrvatskog zagorja može se spoznati i posjećivanjem kulturno-povijesnih manifestacija kao što je prikaz Seljačke bune, koji se svake godine tradicionalno priređuje u Donjoj Stubici. Istražujući značajne osobe iz prošlosti Hrvatskog zagorja, najviše se pažnje posveti Matiji Gupcu, Antunu Mihanoviću i Ljudevitu Gaju. Zavičajna nastava Prirode i društva omogućuje učenicima upoznavanje kulturno-povijesne prošlosti i baštine svoga kraja pridonoseći prenošenju spoznaja o povijesnim događajima na buduće generacije i očuvanju tradicije.

Literatura

Čuržik, V. (2001). *Afirmacija zavičaja u školskoj praksi (suodnos prošlosti rodnog kraja i nacionalne povijesti u Osnovnoj školi Petrijevcu)*. Petrijevečki ljetopis, 3, 8-25.

De Zan, I. (2005). *Metodika nastave prirode i društva*. Zagreb: Školska knjiga.

Ilić, M., Mirošević, F. (1996). *Krapinsko-zagorska županija: Priručnik za zavičajnu nastavu*. Zagreb: Školska knjiga.

Klemenčić, M. (2017). *Što je Hrvatsko zagorje?*. *Studia lexicographica*, 10/11 (19/20), 19-34. Dostupno na <https://hrcak.srce.hr/193992>

Kranjčev, B. (1990). *Istraživački zadaci u obradi povijesnih sadržaja u nastavi prirode i društva*. *Život i škola*, 39(2), 195-198.

Matas, M. (1999). *Metodički priručnik za nastavni predmet priroda i društvo: <za> Naš zavičaj i Domovina Hrvatska za III. i IV. razred osnovne škole*. Zagreb: Profil International.

Ministarstvo znanosti i obrazovanja (MZO). (n.d.). *Školski e-Rudnik*. Dostupno na <https://mzo.gov.hr/vijesti/ser-skolski-e-rudnik/2034>

Ministarstvo znanosti i obrazovanja (MZO) (2019). *Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Priroda i društva za osnovne škole u Republici Hrvatskoj*. Narodne novine, 7/2019.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa (MZOŠ) (2006). *Hrvatski nacionalni obrazovni standard*. Zagreb: MZOŠ.

Pletenac, V. (1991). *Osnove metodike nastave prirode i društva*. Zagreb: Školska knjiga.

Reeken, D. von (2011). *Zu fremd, zu schwer, zu unwichtig? Geschichte entdecken im Anfangsunterricht*. U: E. Gläser (ur.), *Sachunterricht im Anfangsunterricht (str. 112-124)*. Baltmannsweiler: Schneider Verlag Hohengehren.

Rendić-Miočević, I. (2000). *Učenik – istražitelj prošlosti : novi smjerovi u nastavi povijesti*. Zagreb: Školska knjiga.

Summary

The homeland history in science teaching: an example of Hrvatsko Zagorje

In early school age, history teaching should be oriented towards family history and the child's homeland. On the example of Hrvatsko Zagorje, the paper explores the issue of content comprehension of homeland history in Science teaching. For this purpose, empirical research was carried out among teachers in lower primary school. The results show the methods and techniques used to comprehend the homeland's history, emphasizing the role of extracurricular activities. It has been determined that teaching is dominated by verbal teaching methods, such as talking to students, oral presentations, telling legends, etc. In extracurricular classes, students most often visit the "Muzej krapinskih neandertalaca", "Muzej seljačkih buna", "Muzej Staro Selo", the monuments to Matija Gupca and the Croatian national anthem, etc. Teachers pay the most attention to Matija Gupca, Antun Mihanović and Ljudevit Gaj, the historical figures of the Hrvatsko Zagorje.

Keywords: *Hrvatsko Zagorje, extracurricular teaching, teaching methods, Science, native history, famous persons*